

arbitrària botànicament i que correspondria a una arrel ANGH- amb -GH-, de resultat romànic diferent.

Anca, V. *Ancosa* i *Anca* L'Ancambró (Pego), V. ⁵ *Cambró* L'Ancastell, V. *Castell Ancolla*, Bini-men.), V. *Alcolla*

Ancorna, -òrnia. Tossal, Font i Mas d'Ancorna, te. l'Alcòrnia, 114.7-9). L'Ancòrnia, partida de Tibi (xxxv, 192.19); *Cases de la Incòrnia*, veïnat, d'aquest ¹⁰ terme, separat de Xixona per la Font de l'Amerador; i de la presa del Pantà, per les cases de la Garrofa (Vic. Alemany, *La Marina*, 21-xx-1963). Vénen de l'ar. *al-qúrna* 'racó' o «angle saillant», de l'arrel *qrn* 'banya', 'formar punta', 'ajuntar' (cf. *RMa* «cornu, cornutus» ¹⁵ 160, 321). La variant -ia deu venir d'un adj. nisba *qurniça*, en els quals l'accent reculava quan la síl·laba precedent era tancada. L'Alc- dissim. en L'Anc-; la *gnc*-> La *inc*-.

Andador, costa i foia de l'~, en el te. de Morella: «ad illam costum que dicitur *Andador*», afr. de Morella a. 1250 (BSCC xv, 115); la *Foya del Andador* era una de les divisions que marca el Capbreu Milian, a. 1443, dins el terme de Morella, situada entre la ²⁵ Pobleta d'Alcoleja i Herbés Sobirans (f° 10r°); en la qual situen alguns llocs: «un troç de terra --- a la foia del *Andador* en la pda. de la Torre» (que formava part del terme de la Pobleta) (f° 5v°). J. Puig situa avui la *costa de l'Andador* (BSCC xiv, 133) prop de ³⁰ Mont-roig (Matarranya): deu ser, però, el mateix paratge, perquè Mont-roig afronta amb Herbés i la Pobleta.

Andador probablement vingui aquí d'un *andador* 'funcionari municipal o notarial' (DECat I, 298, n. 14), ³⁵ més aviat que dels sentits topogràfics del mateix mot ('caminal entorn d'una sènia', o 'vorera de carrer', ibid. n. 13). Potser de formes diminutives del mateix vénen «casa del tio Pepe l'Andarillo» Puçol (xxx, 47.20) i «*Casa Andario*» a Bna. davant el carrer de Monte-sion ⁴⁰ (Maldà, C. S. 1792, II, 22; un accent a la *ó* deu ser cosa de l'ed.).

ANDANI

Poblet agregat a Alfarràs (Noguera), GGC, p. 458. PRON. MOD. *andani* (sense article), Torrelameu, Algerri, Alfarràs (1920); Alfarràs (1956).

DOC. ANT. *Andani* 1179 (Kehr, *Papsturk.*, p. 482); *Endani* 1359 (CoDoACA XII, 22).

ETIM. D'un gentilici aràb.: probablement de *Bāmdāni*, que designa els pobladors d'una tribu del Yemen, ja il·lustrada per *Al-Bāmdani* famós geògraf yemenita que va morir el 945, d. C.¹ Històricament podrà pensar algú que és més versemblant que vingui de *Ḥamdani*, sobrenom de la dinastia que regnà a Alep, i en particular *Saif ad-Daula* (que morí el 967 d. C.); veg. especialment el que en diu Abendjobair, c. 1200 (De Goeje, p. 44.18, cf. p. 104). Però el *ha* àr. dona quasi sempre *f*- en català, mentre que el *be* (aspiració ⁶⁰

sonora molt menys forta i sovint poc perceptible) és freqüent que als nostres els vagi passar per ull (i no percebut per l'orella). Tampoc podem pensar gaire en l'adj. derivat del nom de la ciutat persa *Ḥamaḏān* (de la qual, per cert, era oriünd un altre geògraf *al-Ḥamaḏāni*, que escrivia c. l'a. 903 (De Goeje, o. c., p. 27ss.); però el nom d'aquest no explicaria sinó ben difícilment el nexa -nd- del nostre NL, sense vocal entremig. Per raons fonètiques encara més clares, rebutjo la possibilitat que vingui del NP *Ḥumáyyid*, diminutiu de la mateixa arrel que *ḥamd*, *Muḥammad* etc.

Hi ha un homònim *L'Andani* a Bellús (xxxii, 188) en el qual la forma aràbiga articulada *Al-Ḥāmdāni* apareix catalanitzada com *L'andani*, amb article.

N. Primitiu GzSerrano (en un opuscle «Onda i Quartonda», p. 43) dona notícia d'una pda. *Landénia*, te. de Xestalgar, que en els «amillaramientos» figura com *Andenia*: l'afegeixo ací perquè també deu venir ²⁰ d'aqueix gentilici aràbic, en el seu fem. *al-Bāmdāntya*; si realment aqueix nom xurro es pronunciés accentuat a la *é*, no hi hauria tampoc dificultat, car en l'àr. vg. tardà, com és sabut, les nisbes reculaven l'accent a la penúltima quan aquesta era llarga.

¹ Vegeu extrets de la seva *Sifa Gaza'ir al-Arab* (l'estival [florida] de les Illes dels Àrabs), en les *Selections of Arabic Geogr. Literature* (p. VII i p. 22): en el text en àrab (p. 22.2f.) comprovo que l'aspirada és un *be* i no pas *ba*.

Andara, font d'~ (Cervera), *Comella d'~* (Margalef), *Andarella*, -lles (Patraix, Moixent), V. els articles *Ondara* i *Fondarella Andari(II)* o, V. *Andador Andelo* (?), a. 1009), V. *Ametlló* L'Andénia, V. *Andani Anderexo*, d'inscripcions aquitanes, V. vol. I, 42.10f. (a prop. d'*Andratx*)

Andèssim, barranc d'~, prop de Cervera del Mae. (xxviii, 117.16), l'aspecte del nom, singularíssim, ens provoca a suggerir si pot venir d'un nom de fita vial romana, ÛNDECĪMUM (MILIARIUM), aclarint, sota grans i escèptiques reserves, que potser s'expliqui per alguna estrada romana que hi vingués d'algun port (Port Fangós, dels Alfacs?, de Peníscola?).

⁴⁵ *Andiles* (castell de Guadalest), V. *Antella Andisc*, tossal d'~ (Ascó), V. *Descal* (Atzeneta)

L'Andóla, probablement de l'ar. 'anzār 'l'estesa de terres que abracem d'una mirada': en aquest sentit pròpiament era un plural de *nazar* 'paisatge', però aquest plural consta (per una munió d'escriptors: Abendjobair, Almakkari, *Al-Qartas* etc.: Dozy, *Suppl.* II, 686b7ss.) que quedà estereotipat en el sentit de 'districte, província'. És lògic, doncs, vist el significat etimològic, que també podia designar una rodalia més reduïda. La cons. *z* es confonia amb una mena de *d* en el parlar morisc (*PAlc* escriu igual *d* totes dues consonants); la *ā* sonava fortament velar (*ā*) entre les dues emfàtiques *z* i *r*; i els moriscos pronunciaven *r* igual que una *l*.